

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens omnia Gavanti Commentaria in Rubricas Breviarii - Cum
Indicibus Decretorum, Rerum atque Verborum notabilium

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De fine Officii, & Antiphonis finalibus B. V. XXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39775

suo eruditissimo Commentario ad eisdem Regul. Cap. 66. Ad hanc sedebant omnes, ita tamen, ut prius assideret, qui Capitulo præerat, in cuius sine subungebat Lector: *Tu autem Domine &c.* sed nullam initio videtur petiisse benedictionem. Huic Regulæ lectioni substituta est juxta Ritum Romanum brevis lectio, seu Capitulum, quod dicitur in fine Primæ, petendo tamen benedictionem ab Hebdomadario, quo brevi Capitulo lecto, subjungitur à Lectore: *Tu autem Domine &c.*

Lectionem Regulæ, vel Homiliæ excipit in Sancti Germani à Pratis MSS. Consuetudinibus, & Ceremoniali Bursfeldens. lectio Necrologii: in quo descripta erant eorum nomina, qui ex hac vita migraverant, defumendo initium ab insignioribus viris, post quos Episcopi de Ecclesia benemeriti, qui

eam construxerant, Benefactores, Amici, & alique Defuncti nominatim appellabantur, eorumque merita in Ecclesia narrabantur, atque preces pro illis effundebantur.

De hujusmodi Necrologii lectione nulla fit mentio neque in Antiquo Ordine Monastico, neque in Concordia Dunstani, neque in statutis Lanfranci, neque in MSS. Consuetudinibus Germaniæ; nihilominus Necrologiorum satis antiquus videtur usus; nam Regis Oswaldis Depositionis diem annotatum fuisse in Codice Defunctorum, legimus apud Bedam, quem etiam Annalem vocat *lib. 4. Histor. Anglicana Cap. 14.* Alia de his Necrologiis, & de aliis Capitularibus actibus legi possunt apud eundem Martene, & apud Grancolas *lib. 1. in Breviar. Rom. Cap. 36.*

De Antiphonis B. M. in fine Officii, XXXVI.

RUBRICA.

- 1 **A**ntiphona Beata Maria posita in fine Psalterii post Completorium, singula dicuntur pro temporis diversitate, ut ibi annotatur, præterquam in triduo majoris Hebdomadæ ante Pascha.
- 2 Dicuntur autem extra Chorum, tantum in fine Completorii, & in fine Matutini, dictis Laudibus, si tunc terminandum sit Officium; alioquin, si alia subsequatur Hora, in fine ultima Hora. In Choro autem semper dicuntur, quandocumque terminata aliqua Hora discedendum est à Choro.
- 3 Numquam verò dicuntur post aliquam Horam, quando subsequitur cum Officio diei Officium Defunctorum, vel septem Psalmi Pœnitentiales, aut Litanie, præterquam post Completorium, in quo semper dicuntur, etiam si prædicta subsequantur: neque etiam dicuntur, quando post aliquam Horam immediatè subsequitur Missa. Dicuntur autem flexis genibus, (præterquam in diebus Dominicis, à primis Vesperis Sabbati, & toto tempore Paschali) Hebdomadario tamen ad Orationem surgente.

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. XXII. De fine Officii, & Antiphonis finalibus Beatæ Mariæ.

- I. Gavant. pag. 80. col. 2. n. 5, Sequitur autem una ex Antiphonis B. Virginis, quas non legi apud antiquos &c.) Verè Gavantus affirmat, se in antiquis monumentis non legisse Antiphonas, quas in fine Completorii statis anni temporibus recitare solemus; siquidem

in nullo, quod sciam, Breviario reperiuntur ante annum 1520. quamvis apud Franciscanos jam ab an. 1249. ut optime advertit Gavantus, in usu essent. Earum mentio est in MSS. statutis Capituli Floriacensis Abbatum Floriaci, & Prioris, & Conventus de Regula cap. 4. apud Martene de Antiq. Monach. Rivib. cap. 12. num. 17. his verbis - In fine Completorii loco Antiphonarum, quæ dicantur de Beata Maria, videlicet: *Compleri sunt*, & *Ecce completa sunt*, debet alia Antiphona, scilicet *Alma Redemptoris*, aut *Salve Regina*, seu quælibet alia Antiphona ad libitum Cantoris singulis diebus in Conventu sollemniter celebrari - - Nescio, an de hujusmodi Antiphonis intelligendum sit decretum Capituli Generalis Anglorum Monachorum An. 1444. Northamptonæ celebrati, quod refert Martene loc. cit. - - Ne Serpens versutus, quos Vigilantes nequit subvertere, dormientes noctanter illudat, opus esse censemus ante sonum ejus implorare suffragium, per quam exitit caput ipsius Serpentis contritum: hinc est, quod statui-mus, ut singulis diebus statim post Completorium in honore B. Virginis una in Choro cantetur Antiphona . . . post quam sequatur oratio de eadem - - Quod jam diu sancitum fuerat in Capitulo Provinciali An. 1343. ibidem celebrato. Sed fortasse Antiphonæ B. Virginis in his decretis non sunt aliud nisi illæ, de quibus fit mentio in laudatis statutis Floriacensibus, nempe *Compl ti sunt*, & *Ecce completa sunt*. Bursfeldenses in Ceremoniali ante annos ducentos edito, has Antiphonas cum sua collecta vocant Laudes Beate Mariæ. Præcipua ex illis Antiphonis, & cujus in Ecclesia ulus antiquior videtur, est *Salve Regina*, cujus recitationem in Ecclesia, præceptam fuisse à Gregorio IX. An. 1274. contendit Sigonius; Cardinalis Qui-gnonius suo Breviario eam inserit, ex quo Pius V. transtulit in Romanum. S. Ludovicus Galliarum Rex, teste Nangio, eam in fine Completorii quotidie recitari volebat.

Id pariter decretum fuit à Concilio apud Pennam Fidelem in Hispania An. 1302. In Laudem Sanctæ Virginis in singulis diebus post Completorium canatur *Salve Regina &c.* alta voce cum versu: *Ora pro nobis &c.* & Oratio *Concede nos Famulos &c.* Carthusiani non in fine Completorii, sed ad Vesperas dicunt hujusmodi Antiphonam; Carmelita in fine cujuslibet horæ; Cistercienses toto anni tempore, Cluniacenses verò nunquam recitant. Fratres Prædicatores quotidie post Completorium faciunt processionem canentes in honorem Virginis prædictam Antiphonam; quod primum Parisiis institutum fuit, teste Thoma Cantipratensi lib. 2. de Apol. cap. 10. Auctorem hujus Antiphonæ Gavantus facit Petrum Compostellanum ex Durando, vel Hermannum Contractum ex Trithemio, sed longè probabilius est, compositam fuisse ab Hermanno Contracto, Monacho Reichriariensi in Svevia, ita appellato, quia ab infantia membra contracta habebat, & obiit An. 1074. Inter opera D. Bernardi habentur IV. Sermones in *Salve Regina*, in quibus tamen Jacobus Merlonus Horstius nihil aut parum invenit dignum ingenio vel stylo S. Bernardi. Guillelmus Einfiengrenius in Chronico Spirensi refert, S. Bernardum Apostolica Sedis ad Germanos Legatum cum quadam die hujusmodi Antiphona recitaretur in Ecclesia Spirensi, genua flexisse, & hæc verba adjunxisse: *O Clemens, ô pia, ô Dulcis Virgo Maria*: Hæc tamen narratio falsitatis omnino argui debet, si verum est, quod statuunt Possévinus in Apparatu, & citatus Horstius, nimirum meditationem quamdam in *Salve Regina*, quæ legitur post supposititios illos Bernardi sermones, Auctorem habere Anselmum Mantuanam Lucensem Episcopum; cum hic ante Bernardum Clarevallensem vixerit, & in meditatione illa prædicta verba legantur. Aliquam verborum mutationem passâ est hæc Antiphona: nam Hermannus Contractus ita scripsit - - *Salve Regina misericordie, vite dul-*

do &c. & sic recitabant etiam Dominici Parisiis, cum processionem illam instituerunt, de qua paulo ante meminimus, & sic etiam nunc recitant Carthusiani. In sermonibus citatis habetur quidem Regina misericordie, sed cetera verba leguntur perinde ut in Brevario Romano. Reliquarum Antiphonarum Auctor ignoratur, nisi quod Antiphonam *Alma Redemptoris* nonnulli eidem Hermanno Contracto adscribunt. Nobis tamen non placet antiqua illa traditio, cujus meminit Sigonius *lib. 2. Regni Italici*, quæque docet, Antiphonam *Regina Cæli leta e* ab Angelis inventam fuisse, cui traditioni miramur Gavantum aliquam fidem præstare potuisse. Protestantes vitio nobis vertunt, quod in recitatione hujusmodi Antiphonarum, iis titulis B. Virginem decoremus, qui soli Deo debentur. Iniqua prorsus accusatio; nos enim B. Virginem non alia ratione vitam nostram, Spem nostram appellamus, nisi quia ipsa nobis genuit Christum Dominum, qui verè spes nostra est, ac vita, & à quo ipsa suis precibus spem nobis ac vitam impetrare potest. Quod spectat ad tempus, quo unaquæque ex his Antiphonis recitari solet, id accuratè à Gavanto notatum est, præter unum aliquod, quod modò examinabimus.

II. Gavant. pag. 81. col. 1. n. 7. -- Ita ut si Purificatio transferatur, Antiphona hæc quæ non dimittatur &c.) Asserebat Gavantus, quod Antiphona *Alma Redemptoris* &c. taliter debeat dici usque ad Purificationem inclusivè, ita ut, si Purificatio quoad Officium transfertur, prædicta Antiphona quo-

que non dimittatur, nisi in fine Officii Purificationis; immò verò si Purificatio alicubi octavam habeat, dicebat idem Gavantus, quod Antiphona *Alma Redemptoris* deberet dici usque ad completorium diei octavæ exclusive, seu usque ad finem octavæ, & in Comprobationem harum assertionum adducebat Decretum emanatum pro PP. Carmelitis Discalceatis. Verùm hæc Gavanti sententia non potest amplius admitti; quia Decreta edita sub die 11. Januarii 1681. & die 10. Januarii 1693. & die 4. Aprilis 1706. quæ dantur in nostro Indice sub numeris 114. 179. & 232. apertè derogant Decreto supra allegato à Gavanto pro PP. Discalceatis, & declarant, quod die 2. Februarii post Completorium dimissa Antiphona *Alma Redemptoris* semper dicatur Antiphona *Alma Regina Cælorum*, etiam si Purificatio quoad Officium transferatur, vel alicubi octavam habeat, sicut habet in nostra Congregatione ex Concessione Clementis X. die 20. Augusti 1671. ut patet ex ejusdem Pontifici Constitutione, quæ incipit *Ad Pastorale*, & quæ est num. 44. in Bullario Romano Cherubini, nunc verò in Bullario recentissimæ Romanæ editionis tom. 7. num. 75. Attentis præallegatis Decretis corrui etiam opinio Guyeti, quæ habetur in Heortologia *lib. 4. sect. 3. cap. 18. quest. 5.* (ubi sectatur sententiam Gavanti) propter Decreta posteriorius edita & superius allegata, quæ professio derogant anterioribus, ut in puncto de Decretis Sac. Cong. docet, & probat Urylsay, celebris hujus Almæ Urbis Advocatus, *Discept. Eccles. tom. 1. part. 3. Discept. 14. n. 82.*

